

2. *Голіна І. В.* Місце громадянської активності у процесі формування особистості як суб'єкта політичного життя. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.* №771. Серія: Психологія. №2. С. 65-74.
3. *Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів. 5-9 клас. Посібник для вчителя / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін.* Київ, 2017. 136 с.
4. *Иконникова С. Н.* На пороге гражданской зрелости: об активной жизненной позиции молодого человека. Ленинград : Лениздат, 1982. 172 с.
5. *Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи.* URL : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczia.pdf12>
6. *Овчарук О. В.* Характеристики освіти для демократичного громадянства: європейський контекст. *Постметодика.* 2013 (3). URL : <http://lib.iitta.gov.ua/1103>
7. *Трудове навчання. 5-9 класи: практичний посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; упоряд. С. М. Дятленко; за заг. ред. А. І. Терещука.* Харків: Ранок, 2017. 128 с.
8. *Якобсон П. М.* Психологические компоненты и критерии становления зрелой личности. *Психологический журнал.* 1981. № 4. С. 141-149.

Олена ТИТАРЕНКО

ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА САМООБСЛУГОВУВАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Дослідженню особливостей традиційно-побутової культури в незалежній Україні надається особливого значення, оскільки вона посідає важливе місце у процесах державотворення та формування національної самосвідомості громадян. Традиційно-побутова культура українців, одвічного землеробського народу, формувалася у тісній взаємодії з природним середовищем і відбивала його специфіку. Наукове дослідження цієї взаємодії досягло значних успіхів наприкінці ХІХ – початку ХХ століття, а його якісно новий етап розпочався у пострадянський період, коли вітчизняна культурологічна думка звільнилась від ідеологічних обмежень, а в науковий обіг почали повертатися класичні праці етнографів і фольклористів. Світ традиційно-побутової культури і світ природи сьогодні розглядаються як взаємозалежні. Однак зазначений підхід ще не набув цілісного й системного застосування в українській педагогічній науці. Дослідження модусу взаємодії з довкіллям у традиційно-побутовій культурі українців сприятиме розумінню її цінності та еволюції як процесу гармонійної взаємодії з довкіллям, а не боротьби з ним [1]. Це сприятиме вирішенню багатьох гострих проблем сьогодення, серед яких – екологічна криза і системна криза культури.

Метою освітньої галузі «Технології» є формування і розвиток проєктно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві. Відповідно до Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» це вирішується шляхом впровадження в практику навчання активних методів, до яких належить і метод проєктів. Про впровадження ІКТ у навчальний процес зазначено в положеннях нормативних освітніх документів: законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про національну програму інформатизації», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016). На сучасному етапі модернізації освіти шляхом інформатизації передбачається створення освітнього інформаційного середовища як найважливішої умови, інструмента й результату вдосконалення системи освіти для забезпечення подальшого підвищення її якості, створення умов для реалізації рівних можливостей усім громадянам опанувати освіту всіх рівнів і ступенів [2].

Наукове осмислення традиційно-побутової культури, зокрема найдавніших народних вірувань, які стосуються сил та явищ природи, розпочате у другій половині XIX ст., досягло значних результатів у працях О. Потебні, М. Драгоманова, П. Єфименка, В. Гнатюка, М. Сумцова, М. Грушевського, Ф. Вовка та ін. Однак в атеїстичні радянські часи народні вірування вважалися «пережитками», забобонами, які треба викоринювати з народної свідомості, а праці видатних народознавців, розвінчувались як прояви буржуазного націоналізму і надовго були вилучені з наукового обігу.

Все це вимагає нових підходів до методики технологій, яка має на меті забезпечити підготовку учнів до трудової діяльності у різних сферах виробництва, дати учням загальні відомості про основи виробництва, сучасну техніку, технології, процеси управління, основні групи професій та вимоги професій до людини; залучити учнів до творчо-інтелектуальних і технологічних робіт; сформувати навички розв'язання творчих практичних завдань.

У процесі освіти людина залучається до системи культурних цінностей (через пізнання історичної спадщини мистецтво, архітектуру). Існує і дидактичне поняття культури – навчання і виховання молодого покоління засобами культури. Процес взаємодії, як присвоєння і створення людиною нових культурних цінностей, у рамках освітньої системи є творенням. Тобто зв'язаний з культурою в її динамічному аспекті. У нас час дані процеси тісно пов'язані з використанням інформаційних технологій.

Перспективи наукових пошуків у напрямі дослідження пов'язані з визначенням особливостей використання інших нових педагогічних технологій для формування особистості учня на уроках трудового навчання, зокрема інформаційної, комунікаційної, ціннісносміслової, загальнокультурної, навчально-пізнавальної, соціально-трудової, компетентності особистісного зростання та ін. [3].

В основу дослідження покладено припущення, що ефективність навчання побутової діяльності та самообслуговування в загальноосвітніх закладах середньої освіти підвищиться за рахунок впровадження відповідних методик на основі використання інформаційних технологій та їх узгодження відповідно до особистісно орієнтованого навчання, з критеріями оцінювання навчальних досягнень.

У роботі передбачено розробити та обґрунтувати теоретичні та методологічні підходи до вивчення педагогічних умов навчання учнів побутової діяльності та самообслуговування в загальноосвітніх закладах середньої освіти, проаналізувати результати їх використання у процесі трудового навчання, здійснити теоретичний аналіз та обґрунтувати методику формування ключових компетентностей на основі вивчення елементів побутової діяльності та самообслуговування.

Список використаної літератури

1. Близнюк М. М., Титаренко О. В. До питання безпеки побутової діяльності та самообслуговування в загальноосвітніх закладах середньої освіти. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Безпека життя і діяльності людини: теорія та практика»*, м. Полтава, 23-24 квітня 2020 р. С. 104-106.
2. Дуда Н. М. Побутова культура українців у сучасну епоху. *Традиційна культура України XXI століття як складова культурної політики: сучасний стан, загрози, перспективи: Зб. наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*, 21 жовтня 2016 р. Київ: У 2-х т., Т.І. / Український центр культурних досліджень ; заг. ред. О. А. Буценка [та ін.]; [упор. Босик З.О. ; відп. ред. Телеуця В.В.]. Київ: НАКККіМ, 2016. 154 с.
3. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць / О.В. Марущак (голова) та [ін.]*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2018. Вип. 1. 244 с.